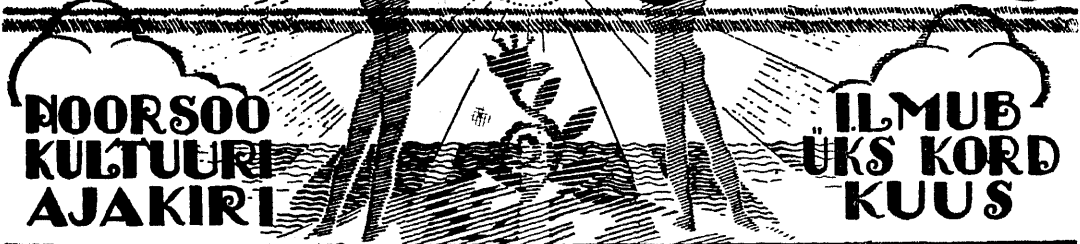

EESTI NOORUS

SP,
6814

TELLIMIS-HIND
1 aasta pääle Kr. 1.80
1/2 aasta pääle " 1.—
1/4 aasta pääle " 0.50

KUULUTUS-HINNAD:
1 lehekülj . . Kr. 30.—
1/2 lehekülje . . " 15.—
1/4 lehekülje . . " 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4 TELEFON 429-77

Oktoober

Nr. 10 — 1931

III aastakäik

Jõuga maatulundusklubi väljapanekud lisaku noortepäeval.

SISU: Tervitusi Eesti aatesõpradele hõimupäevaks — prof. Vilho A. Pesola. Noored ja vanad — M. J. Eisen. Elutule tähistel — Hugo Raudsepp. Noored Eesti merikangelased — Ed. R. Matkal Läänes ja saartel — Erika Ahve. Värsket jõudu noorsoolikumisele Valgast — Ed. R. Noored põllumajanduslikul tööil. Noorsoo töömalt. ÜENÜ elust. Uusi raamatuid.

Tervitus Eesti aatesõpradele hõimupäevaks.

Eesti Noorusele kirjutanud
prof. Vilho A. Pesola
Soome Noorsooliidu esimees.

Pyydän ensiksi Suomen nuorisoseuraväen puolesta lämpimästi kiittää eestiläisiä aateystäviä siitä, että viime kesänä nii runsain joukoin saavuitte meitä tervehtimään Mikkeliin, viettäessämme siellä Suomen nuorisoseuratyön 50 vuotisen olemassaolon juhlia. Heimoustunteen toetamiseksi ja vahvistamiseksi varmasti ei mikään keino ole niin varma ja tehokas kuin henkilökohtainen tapaaminen, persoonallinen kosketus. Lämmin kädenpuristus, ystävän katse, sukulaiskieltemme käyttö, joita hyvin pian harjaannumme molemminpuolisesti ymmärtämään, puhuvat meidän sydämelemme paljoa nopeammin ja vakuuttavammin yhteisestä verestä, samoista esisistä kuin pitkät ja laajat todistelut. Kiitämme teitä myös siitä, että niin monella arvokkaalla tavalla, näyttelyä, kansantanssua, kuorolaulua, puheita, adresseja, rikastutte juhliemme sisällystä. On varmaa, että monelle Mikkelin juhliin osallistuneelle Suomen tytölle ja pojalle kosketus eestiläisiin, eestiläisten nuorisoseuralaisten esityksestä jäivät mieliin eräinä kaikkein vaikuttavimpina ja pysyvimpinä muistoina.

Eestin ja Suomen kansat ovat itsenäisinä kansoina vielä aivan nuoria. Tämän vuoksi on meidän kansoilemme huolenpito nuorisosta aivan erikoisen tärkeää. Samaten kuin uutisraivaaja, joka kaikkensa ponnistaen korpeen rakentaa talon ja sen ympärille viljelykset, tämän kaiken tekee lähinnä lapsiaan, heidän tulevaisuuttaan ajatellen, ja samoin kuin uutisraivaajan ponnistuksilla on pysyvä arvo vain sikäli kuin hänen poikansa ja tyttärensä ovat kykeneviä tämän työn arvon oikein ymmärtämään, sitä kunnossa pitämään ja edelleen kehittämään. Samoin kiinnittää nykyinen sukupolvi, maittemme itsenäistymisajan sukupolvi, katseensa nuori-

Tahaksin ennekõige soome noorsoolaste poolt soojemalt tänada eesti aatesõpru, et läinud suvel nii arvukalt tulite tervitama meid Mikkelisse, kui veetsime seal soome noorsootöö 50 aastase olemasolu peopäivi. Hõimutunde tõestamiseks ja tugevumiseks kindlasti ükski abinõu pole nii kindel ega mõjuv kui isikupärane kohtamine, isiklik kokkupuutumine. Soe käepigistus, sõbra vaade, meie sugulaskeelte tarvitamine, mida ruttu mõlemapoolselt mõistma harjume, kõnelevad meie südamele kiiremalt ja ustavamalt ühisest verest, samadest esiisadest kui pikad ja laiad mõistuse tõestused. Täname Teid ka, et nii mõnel arvukal kujul, näitusega, rahvatantsudega, koorilauludega, kõnede, aadressiga rikastasite meie pidustusist. On kindel, et mõnelgi Mikkelis pidustusist osa võtnule soome neiule ja pojale kokkupuutumine eestlastega, eesti noorte esinemised jäivad meelde erana mõjuvaimana ja püsivaimana mälestusena.

Eestlased ja soomlased on iseseisvatena rahvastena veel üsna noori rahvaid. Sellepärast on meie rahvastele hoolitsemine noorsoo eest eriliselt tähtis.

Samati kui uudisasunik, kes kõike pingutades laande rajab uudistalu ja selle ümber põllumaad, seda kõike teeb eeskätt lastele ja nende tulevikule mõeldes, ja samuti kui asuniku pingutusil on püsiv väärtus vaid niikaua, kuni ka ta pojad

risoon, tajuten, että vasta nuorison, uuden sukupolven käsissä itsenäisyyden, vapauden hedelmät voivat täysin kypsiksi, tosi kauniiksi kehittyä. Tämän vuoksi nuoriso-seuratyö, jolla nuorista pyritään kehittämään hyviä ihmisiä ja kunnon kansalaisia, on meidän maissamme juuri nykyisin aivan erikoisen suuriarvoista.

Eestin ja Suomen kansat ovat ennenmuinoin niin mahtavasta suomalaisugrilaisesta kansanheimosta nykyisin onnellisimmassa asemassa olevat kansat. Uljas Unkariin, püstain kansa huokailee pahoin silvottuna, pieni Liivin heimo kamppailee epätoivoisesti yksilöllisen olemassaolonsa puolesta ja hajallaan suuressa Venäjän kansanmeressä elävät heimomme rippeet kuin haaksirikkoutuneet. Tämä onnellinen asema, jonka saavuttamisesta korkeata Kaitselmusta kiitämme, asettaa meille suuret velvoitukset. Kulttuurikansojen suuressa perheessä on meidän kansoillamme omalaatuinen edustus: tehtävä, jota kukaan muu ei voi puolestamme suorittaa: Väinön ja Kalevipoegin perinnön vaaliminen ja kehittäminen, suomensukuisten kansojen kulttuuripanoksen kartuttaminen kansojen yhteisessä kulttuuriaarteistossa. Tämän jalon velvollisuuden täyttämiseksi, Eestin ja Suomen kansat, käsi kädessä kulkekaamme. Sitä varmempi on menestys ole-va, sitä kauniimmat tulokset saavutetaan. Ja ennenkaikkea: kasvakoon jo nuoriso oikein käsittämään ihmisen ylevän tehtävän: Uskollisesti ja hartaasti isänmaatasi ja kansaasi palvellessasi samalla palvelet myös koko kaunist heimoasi ja niin koko inhimillistä kulttuuria.

ja tütreid suudavad arusaada ta töötäht-
susest, seda korrashoida ja edasiarendada,
samuti juhivad nüüdne sugupõlv, meie maa-
de iseseisvustamise põlvkond, oma pilgu
noorsoole, tajudes, et vast noorsoo, uue
generatsioonini kätes iseseisvuse ja vaba-
duse vili küpseks valmib, armsaks areneb.
Sellepärast noorsootöö, mille kaudu noori
tahetakse arendada häädeks inimes-
teks ja tublideks kodanikkudeks, ongi just meie mais nüüd aiva-
erilise ja suure tähendusega küsimus.

Eestlased ja soomlased on muiste nii
mahtavast soome-ugri hõimkonnast õn-
nelikumal seisukorras. Vahva Ungari
pusta rahvas, ägab raskelt purustatuna;
väike liivihõim heitleb ebalooslikult
oma isikliku olemasolu eest ja vene suu-
res rahvameres laiali elavad meie hõim-
ude jäänused, kui merehädalised.

See õnneline seisukoht, mille saavu-
mise eest tänu võlgname Kõrgema kait-
sele, asetab meile suuri kohustusi. Kul-
tuurirahvaste suures peres on meie rah-
vail omalaadne esitisiülesanne, mida keegi
muu meie asemele ei soorita: Väinö ja
Kalevipoja päranduse hoidmine ja aren-
damine, soomesugu rahvaste kultuuriva-
ra hoidmine rahvaste ühisel kultuuraarete
tasapinnal. Selle suure õilsa kohustuse
täitmisel, eesti ja soome rahvad mingam
käsikäes. Seda kindlam on edu, seda
kaunimad saavutatud tulemused. Ja enne-
kõige: kasvagu ju noorus õieti käsitama
meie ülevat ülesannet: Oma isamaad ja
rahvast truult ja andumusega teenides,
teenid sellega ka kogu oma kaunist hõim-
konda ja nii kogu inimlikku kultuuri.

Noored ja vanad.

Noortele maad! On ju noored isamaa
rahva parema põlve ootus. [lootus,

Nooruses köeb elutuluke loidul,
vanades kustuvad söed ju võidul.

Tulevik tubliks on ainult nooruse teha,
minevik vanade tegude eha.

Noorus on lõvi, ta otsimas saaki ohust,
vanadel koormaks täita kohust.

Noortele maad! Las tormavad noored
vanad ju vaatavad vasta ööle! [tööle,

M. J. Eisen.

Elutule tähistel.

Noorsugu oma värskes jõukülluses on ikka idealistlik. Kui me nooruses täie südamega idealistid pole, ei oma ka me vanaduse skepsis õiget loomevõimet. Noorusel peab idealismi jätkuma austada austamisväärsset, mis enne teda on tehtud. Aga olgu tal ka teist idealismi, mis on usk oma erilisse läkitusse: et ta midagi paremini teeb, kui enne teda tehti.

Idealismi ülesanne olgu ka täna — vaimu mõõka tõsta aja materialistliku kallaku vastu. Ent mõiste vaimust ja selle ülesandest on nüüd muutunud. „Kabinetivaimsus“ pole enam ideaal. Eluvõõras „vaimuinimene“ vanast kasvatuses on praegu kõige abitum ja õnnetum olend. Kui endise „raamatukoi“ asetame puhta rekordsportlasega, siis see on teatav vahelduv ja vaimline puhkus. Ent täisideaaliks on terveloomuline, keha- vaimu-kokkukõlaline tervik-inimene.

Vaim on kui lamp, mis eluteed valgustab. Aga kui see lamp ainult ennast valgustab, kaotab ta mõtte.

Eluvalgustuse nõue kõigis vaimuelu avaldusis, teadustes ja kunstides on aja uus märgusõna.

Pole ühtegi ideed, millest mitte poleks tingitud miski praktiline muutus. Mis elus midagi ei liiguta, see pole üldse mõte, säärane idee on sisutu ning sünnitab ainult sõnade ühendisi. Veel mõni aeg tagasi keni sõnade ühendisi teha oli kunst. Nüüd peab kirjandus sisuliseks teguriks olema elu loovas evolutsioonis.

Vana vaimsus oli sellele juhitud, et kultuurist teha „püsivate vormide“ muuseume. Uus vaimsus võrsub elujõu alus- test. Kõik vormid on kaduvad, elu tuli on igavene, ikka noor ja loomevõime- line. Kõik maailmas liigub ja on hea tahte juures liigutatav.

On igavesi probleeme — need lahendab iga põlvkond omamoodi. Ja on probleeme, mida tänapäev ei lahendata — neist astutakse lihtsalt üle.

Bioloogiline elufilosoofia, tasakaalus- tatud ja tempereeritud sotsiaalse demok- raatsusega — selles on praegu kõik evo- lutsiooni võimalused. „Elu“ mõistega on antud kõik dünaamilised printsiibid, nii mahakiskuvad kui ehitavad. Ja d e m o k r a a t s u s viib meid ühiskond- likku tõelikkusesse, sotsiaalse tunde alus- eetikasse, mis nõuab, et kultuuri varad olgu kättesaadavad kõigile, et hulke ei ohverdataks üksikute eesõigustele.

On tähtis rajada, korraldada ja raken- dada elu üldiseid aluseid, koos- tada bioloogilis-sotsiaalne süntees. Selle sündides automaatselt on määratud tea- duste ja kunstidegi suund, uue vaimuse tervik.

Juho Põudsepp

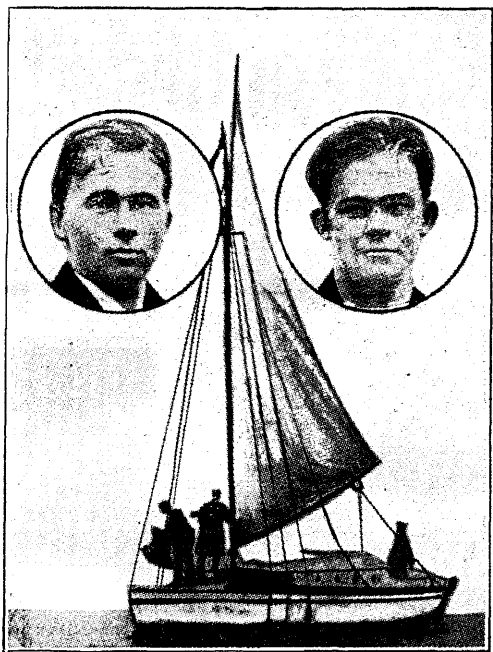
Ajupähkleid noortele.

1. Millega seletada eesti võrdlemisi suurt korrupsioonilist nähet raharaiskamiste, vekslivõltsimiste ja muu sellesarnase näol? Ons tegemist moraali langusega? Karis- tuste kergusega? Ajalehtede rasvase ja ülespuhutud kirjelduse mõjuga? Kasvatuse ja traditsioonide puudusega? Sõja ja suurte põõripäevade tagajärgedega? Eluraskuste- ga, puudusega? Ülejõueluga? Kas on või- malusi paranemiseks nüpea, või peame

ootama paranemist kasvavalt noorsoolt?

2. Millega seletada asjaolu, et Eesti va- basurma juhtumite poolest kipub maailmas esikohale? Ometi pole meil surutis nii suur, ega kriisilaine nii tugev kui mujal. Mõjutavad siin kasvatus-, karakteri-, elu- sihi-, aatepuudus? Majanduslikud rasku- sed? Vaimline kaos? On vabasurma sõ- jalejärgnev eesti raassi haigusnähe? Hal- va eeskuju psühhoos? Protest meie ühis- kondlistele oludele? On tal ühiseid põh- juseid nr. 1? Kas ja mida võiks siin teha kool, noorsooühingud? Kes vastab?

Noored Eesti merikangelased. Purjepaadiga üle Atlandi.

Kõu (vasakul) ja Ahto Valter
oma purjepaadiga.

Ei ole seni vist veel ükski Eesti noortest niipalju tõmmanud endale välisilma tähelepanu, kui Ahto Valter ja tema vend Kõu oma sõiduga väiksel purjepaadil üle Atlandi, kus juures Ahto selle reisi sooritas pealegi kaks korda.

Vennaksed Valterid lahkusid Tallinnast 7. aug. 1930. a. purjepaadil, mille pikkus oli 29 jalga. See oli vennaksete poolt sõidukõlbuliseks kohendatud sõiduriist, mis varemini vedeles vrakina miinisadamas, Tallinnas, pooleldi mädanenud põhilaudadega. Tallinna sadamakapteni poolt ookeanisõiduks luba ei antud. Ta soovitas poistel end uputada parem Tallinna lahes, kust nende laibad saaks hõlpsamini kätte, kui et minna otsima vana paadilõuga kindlat surma ookeanil. Nii pidid poisid piirduma ainult rannasõidu loaga. Poisse see ei heidutanud. Nad klaarisid välja oma purjepaadi piirivalve punktist kalastamise otstarbeks ja läksid... Läbi Kiili kaanali suundusid nad Põhjamerre, sealt

Inglise kaanali kaudu Funchali, edasi Madeirasse, Kanaaria saartele ja siis üle Atlandi Miamisse (Floridas), kuhu jõudsid 18. dets. Sealtsõitsid nad hiljem New-Yorki, olles oma reisiga katnud üldse 7000 miili.

Sealt algas Ahto Valter 4. juulil s. a. tagasireisi Euroopasse ühes 10 Ameerika jahiga, kes korraldasid omavahel võidusõidu Euroopasse. Ahto Valteri purjepaati võidusõidust osa võtta ei lubatud, kuna tema paati loeti ookeanisõiduks liiga väikeks. Nii sõitis Ahto Valter kaasa väljaspool võistlust, saadetuna kanaadalasest Barkerist, kuna Kõu Valter jäi Ameerikasse, kuhu sai hea koha. Barkeriga olid Valterid tutvunenud Miamis, kust ta nendega kaasa sõitis New-Yorki.

2. aug. jõudis Ahto õnnelikult Plymouthi, Inglismaal, tulles vastavalt oma paadi suurusele võidusõitjate seas teisele kohale. Ahto Valteri arvates oleks ta kindlasti tulnud esimeseks, kui temaga tagasisõidul oleks olnud ühes vend Kõu. Kanaadalasel Barkeril oli puudunud merisõidu oskus ja see oli reisi tunduvalt raskendanud.

Noorele kangelasele korraldas 26. sept. Välis-Eesti Ühing „Estonia“ kontsertsaalis austamisõhtu, kus noort kangelast tervitats ÜENÜ nimel ns. A. Meikop, kuna nende ridade kirjutaja esines Välis-Eesti Ühingu poolt. Terve rida teisi organisatsioonide avaldasid talle oma austust.

* * *

Ahto elulugu ei ole veel kuigi pikk, sest ta on alles kõigest 19-aastane (ookeanireisi algades vaevalt 18 aastane). Ta on sündinud 15. juulil 1912. a. Heinastes, kus ta isa oli merikooli õpetajaks. Hiljem asus isa sealt ühes perekonnaga Käsmu. Kuue aastaselt tuli Ahto ühes vanematega Tallinna. Koolialiseks saades astus 9. linna algkooli, mille lõpetamisel jatkas õppimist 1. linna realkoolis. Seal ei saanud ta aga olla kaua, sest 2. klassis läks tülli lauluõpetajaga laulmise pärast ja lahkus koolist. Siis

algasid Ahto merisõidud. Läks purjek „Tormilinnule“ nooremaks madruseks, kuid kapten, hinnates poisi haruldasi võimeid, tõstis ta vanemaks madruseks ja maksis ka vastava palga. Siis sõitis ta 14 kuud aurik „Lindal“. Sealt vabane-des astus merikooli, kus aga majandus-likkudel põhjustel ei saanud olla kauem, kui pool aastat. Siis asus jälle merele ja sõitis järgimööda hollandi, saksa ja inglise laevadel. Viimaselt lahkus Bostonis, P.-Am. Ühendriikides, ja töötas 9 kuud New-Yorgis. Seal teenitud rahaga tuli tagasi kodumaale ja algas oma ookeani-sõitused.

*

Kuivad andmed ei kõnele vennakste Valterite ookeanisõidu kangelaslikkusest muidugi kuigi palju. Et sellest pilti saada, laseme jutustada Ahto Valteri mõningaid episoodide oma reisist.

1.

Inglise lõunarannal hakkas paat tublisti vett läbi laskma. Juhtisime veetõusu ajal paadi rannale, kuhu see mõõnaga jäi kuivale ja algasime parandustööd. Tämbasime vigastatud kohale väljastpoolt purje peale, naelutasime kinni ja värvisime üle. Ning paat oli jälle veekindel. Ootasime peale paadi parandamist kaks nädalat tormide möödumist, sest oli sügisene aeg ja tormid sagedased. Vahepeal sõbrutsesime kalameestega, kes meie kavatsusele sõita üle ookeani, suhtusid väga skeptiliselt. Soovitasid otsemat teed tagasi pöördä. Meil oli oma asjasse siiski kindel usk ja, kui ilm

vaiksemaks jäi, algasime edasisõitu. Kala-sadam oli rahvast puupüsti täis. Kaugemaltki oli tulnud inimesi kokku. Heade soovidega saadeti meid teele.

Kolm päeva oli meil soodne tuul, nii et hästi jõudsime edasi. Kuid siis hakkas tuul muutuma jälle tormiks. Umbes 200 miili põhja-lääne poole Hispaaniast juhtus vennaga äpardus. Ta oli paadi ninas klijvrit maha võt-mas. See oli raske töö, sest lained löid aina üle. Nii juhtuski, et torm löi ta paadist välja. Õnneks oli tal seotud ümber tross, mille abil ta püüdis ronida paati tagasi. Mina ei pää-senud appi, sest pidin olema tüüri juures. Lainetus löi ta õige tugevasti peaga vastu paati, kuid siiski õnnestus tal ronida sisse. Saadud hoobile vaatamata asus ta uuesti klijvrit maha võtma. Kuid ka seekord ei läi-nud see korda ja laine pühkis ta uuesti mer-de. Nii käis ta kolm korda üle parda, kuni viimaks klijvrit jagu sai.

Pool tundi hiljem oli torm paisunud juba niivõrra tugevaks, et ei võinud pidada üle-val ka suurt reili. Olime sunnitud panema sisse tormiankru (koonusetaoline poldanist kott, mis laeva hoiab ninaga vastu laineid). Mere vaigistuseks lasime vette naftat. Meie tormiankru pidas vastu poolteist päeva, siis kiskus kordkorralt tugevnev torm ta puruks. Panime sisse teise tagavara ankrü. See pidas vastu ainult poolteist tundi. Nüüd pidime jät-ma end täiesti saatuse hooleks, sest enam ankruid polnud. Torm loopis paati nii, nagu see talle meeldis. Paadi sisemuses oli kõik lõ-hutud segi ja ise olime samuti klopitud läbi. Kõigele lisaks hakkas paat veel lekkima ja pidime nüüd vahetpidamata pumpama. Nii võitlesime viis päeva, millest kolm päeva olime ankruta lainte loopida. Tänasime mui-dugi saatust, kui torm viimaks rauges ja puh-kuseks andis mahti. Olime väsinud surmani.

Järgneb.

Matkal Läänes ja saartel

Mõni hea kilomeeter mööda Läänemaad.

„Eesti Noorusele“ ERIKA AHVE ÜENÜ Riisepere osakonnast.

Juba talvel elustasime kavatsusi matka-miseks kodumaal. Valisime selleks mere-äärse osa Läänemaast ning Muhu ja Hiiu saared. Augusti alul olid aeg ja ilmad sel-leks soodsaimad. Sõitsime rongiga Risti jaama — kust algas matkatee. Väljusi-me vagunist eriti hääs tujus ja tundus na-gu oleks teistelgi häämeel meist, sest kõi-klide kaasreisijate silmad olid pöördund meie seljakottele — vähemalt tundus nii.

Ennennähtud Risti meid ei köitnud, hu-vitas meid vaid Kullamaale viiv tee.

Matkakava oli meil täpselt välja töö-tatud. Kavas oli ettenähtud kell 12—16 lõunapuhkus. Ei saanud Ristilt siis kuigi kaugele — kui kell oli juba 12. Lõime siis metsatuka ääre laagri lahti ja tegime esi-mese puhkepeatuse. Mis meil viga — tae-vas selge, kütab kuum päike, hinges hääd tuju, kotis kodukosti — mida rändajale

veel vaja. Olles puhanud mõne mõnusa tunni, siirdusime maanteele, et õhtuks veel jõuda Kullamaale.

Maastik mitmekesine. Väljudes mitme km. pikkusest ilusast metsavahelisest teest, avanes vaade väljadele, põldudele. Eemalt sirutasid end Kolovere loss ja Kullamaa kiriku torn, täiendades maastiku üldvaadet ja ilustades õhtutaeva siluetti.

Kolovere loss.

Kolovere vanaaegset lossi ümbritseb suur park, igivanade puudega. Praegu asub vanaaegses kindluskujulises lossis raskelt kasvatatavate poiste kodu, millised poisid paar aastat tagasi kuulsaks said oma „Kolovere mässuga.“ Lossist paar km. eemal on omapärane „Kalju“ küla. Talud suuremalt osalt veel suitsutared. Kuid nende sisemus ja ümbrus sellele vaatamata korralik ja puhas. Palju vanaaegseid asju — maitsekaid Kullamaa kirjalisi vaipu, huvitavaid kanne, võõsid nägime siin. Inimesed olid lahked, vastutulelikud ja otsekohesed. Häameelega näitasid meile omi vaipu-asju ja muud, millest arvasid, et see meid huvitaks. Kusägil näitas peremees teatava uhkusega isegi oma suitsetanud kollet ja vanu tahmunud pajakonkse.

Kullamaa kirik kuulub vanemate hulka — madala torniga — kiriku aias vanad rootsiaegsed ristid. Üks neist meie-

„Eesti Nooruse“

endiseid aastakäike (1929. a. kokku 168 lhk. 64 pildiga, 1930 a. kokku 220 lhk. 70 pildiga) on veel saada.

Sisuks kirjutisi noorsootegevuse alalt paljudelt oma ja välismaade noorsootegelasil.

aegse inimesele õige veidra pealkirjaga. Kiriku ees platsil nägus vabadussõjalaste mälestussammas. Kiriku ümbruses majad nagu harilikult igal pool. Meid huvitas eriti kirikust eemal metsas olev väike kungas. Arvatakse, et see on vanaaegne eestlaste ohvripaik. Kohalikkude inimeste jutustuste järgi olla sealt leitud tulease ja vanu sõjainõude kilde. Mägi on muinsuskaitse all, igasugune kaevamine keelatud — kuid teaduslikult pole uuritud. Veidi eemal mäest on liivalagendik. Liiva vedamisel on seal samuti leitud inimese konte, relvade tükkke. Vanade inimeste arvamise järele olla see muistne lahingukoht.

Kullamaalt sammusime Martna. Maantee ääres põllud, talud; kuid paistavad nagu kehvemad ja väiksemad Kullamaa omadest. Teedel vähem liikumist, autosid ei kohta pea sugugi. Martna näib olevat mahajäänud nurk. Ühegi kiriku ümbruses pole me näinud nii vähe ja korratuid elamuid. Mis Martnale omapärase meeldiva mulje annavad — need on igal pool ilutsevad hõbepajud. Vanade elamute juures on nad suured ja jässakad, uute ümbruses kasvavad — vast mulda pistetuna. Nähtavasti siin väga armastatud puu. Martnast paari km. kaugusel asub Putkaste mõis. Kunagi tegutsenud siin ÜENÜ Martna osakond, kuid nüüd ei teadnud rahvas temast palju. Vist puhkab omal ajal tehtud suurest tööst. Või on Lääne tüübiline pahe — usuhullustus — haarand ka siinseid noori? Martnast edasi liikudes nägime imelikku mõisamustrumi. Suur kahekordne hoone, muist aknaruute purunenud, osa laudega kinni löödud, peasissekäigu ees poollagunenud. Pargis jalutavad kuked ja kanad, inimesi kuskil. Poleks ümberringi näinud sarnast lohakust, oleks võinud teda pidada täieliseks Okasroosikese lossiks, sest ümbritsev park oli kena. Hiljem kuulsime, et sel imelikul majal olla veel imelikum omanik. (Järgneb).

Värsket jõudu noorsooliikumisele Valgast.

Valga noorte kümme käsku.

Valga on vaikne linn ja tema vaimne elu ei paku elanikkudele kuigi palju vahelduvat. Seda agaramalt on asunud selle puuduse kõrvaldamisele noored.

Kui aastate eest toimus Valgas ÜENÜ Valga osakonna asutamine, siis oli noori koos murdu ja väljavaated noorsoo liikumise arendamiseks kõige paremad. Oli ju selle järgi tõsine vajadus, sest noorsool puudus nimetamisväärne koondav keskus, kus nad oma isetegevusele oleks võinud leida rakenduse.

Siiski ei võtnud sellekordne liikumine hästi jalgu alla, kuna puudusid energilised juhtivad tegelased.

Õige hoo sai liikumine alles siis, kui osakonna etteotsa asusid praegused juhtivad tegelased. Mõne aastaga on Valga osakond arenenud eluvõimsamaks osakonnaks ÜENÜ peres ja muutunud tooniand-

Valga vahvad naisnoored keetmas ja küpsetamas

vaks mitmetes kultuurilistes üritustes.

Juhtivate jõudude küsimus on lahenenud täiesti ja on viidud läbi eeskujulikk töö jaotus.

Seda tõendab juba tegevusharude rohkus — omakultuur, näitemäng, karskus, foto, male, raamatukogu, esperanto, kirjandus, spordi, muusika, peod, seltskondlik sõprusring ja organiseeriv keskkohal Valga maakonnale on tegevusalad, kus Valga noored rakendunud tööle väga intensiivselt. Kuid veelgi rohkem: naisnoor-

tele on koguni oma naisharu, mis hoolitseb õrnamasoo erihuvide eest.

Jaa, need osakonna naisnoored! — visake vaid pilk noorsoo-kodu kööki ja te õpite neid alles õieti hindama! Siin keeb selline küpsetamine ja keetmine, mis au teeks parimale majapidamiskoolile. Ei ole pidude ega koosviibimiste ajal vaja tuua midagi väljast — kõik tuleb oma köögist.

Siis need osakonna ruumid — need on parim tunnistus Valga noorte töötahtest ja tegevusinnust. Neis nägusates maitsekalt dekoreeritud tubades tunned end täiesti kodus ja ei imesta sugugi, kui ÜENÜ on muutunud Valga noortele armsamaks ajaviite kohaks ja paljud neist suurema osa omast vabast ajast saavad mööda siin. Kuid mitte sellised ei ole need ruumid olnud osakonna siia asudes. Siis on olnud nad täiesti hooletusse jäetud, lagunened, mustad. Noored ise omast vabast ajast on teinud siin põhjaliku remondi: värvunud, krohvunud, tapetseerinud, töötades nädalaid nii agaralt, kui oleks käsil oma isiklik töö. Osakonna kunstisõbrad kaunistasid ruume maalidega (on asutamisel koguni oma taidelharu), tolliüleml ja ns. hra Kriivel aitas soetada mööblit jne.

Kuid korralikkudes ruumides peab olema ka hea kord.

Igale võõrale hakkavad silma esikus osakonna „10 käsku“, mille täitmist nõutakse suure järjekindlusega. Need on:

1. Ruumi astudes riputa oma peakate kohe varna.
2. Ära suitseta, kus see keelatud.
3. Ära viska paberossi otsi ega teisi jätiseid põrandale, sest selleks on tuhattoosid ja prügikast.
4. Ära istu ega toeta laudadele, vaid tarvita toole ja pinke.
5. Ära tarvita vägisõnu — see näitab sinu kasvatamatust („kuradid on koguni trahvi alla pandud! — R.).
6. Ära tõmba endale tähelepanu kõlbusega tegevusega.
7. Hoi ära osakonna varandust, sest see on ühtlasi ka sinu.

8. Alistu korrale, sellega näitad lugu- pidamist osakonna vastu.

9. Armasta rahu, sest peale sinu on ruumis ka teisi.

10. Täida oma kohustusi osakonna vastu korralikult, siis oled sa noorsoo- lane.

Need ei ole ainult sõnad, vaid dist- sipliin on osakonnas ka tegelikult ees- kujulik. Selles on Valga osakond eeskujuks teistele osakondadele. Liikmete pere hoiab hästi kokku ja täidab oma kohustused osakonna vastu korralikult, nagu nõuab seda „10. käsk“. Selle tõttu on osakond heas kuulsuses ja tema ümber koondun- nud tõsiste kultuurhuvidega pere. Uusi liikmeid võetakse vastu suure valikuga ja sellepärast loeb iga noor endale aas- jaks olla Valga osakonna liige.

Igal tegevusalal leidub siin Valga pa-

Valga maakonna sportlik liikumine on ühtlasi ka Valga noorsoo osakonna sport- lik liikumine või vastupidi. Mõnigi tüse sportlane on siit võrsumas (näit. Mää- rits) või võrsunud (Viiding).

Omakultuuri alal on leidnud rahvatants Valga noortes oma agaramaid viljelejaid. Tartu osakonna juubelipidustustel, suvel, äratas Valga osak. tantsurühm teatavasti üldist tähelepanu.

Läheks pikale kirjeldada üksikasjaliselt osak. mitmekülgset tegevust. Soovitame igale endal Valga külastada ja oma sil- maga vaadata — Valga noored on väga võõraste vastuvõtlikud. Igavust pole karta.

Näib, et osak. tegevuse hinge moodus- tab noor ja energiline esimees V. Laar, kellega agaralt kaasa tõmbavad ka teis- sed juhatase liikmed Joh. Sarapuu (abi- esim.), Leonh. Nielsen (kirjat.), K. Amos

ÜENÜ Valga osakonna keelpillide orkester.

remaid jõude. Näiteks ei valmista kont- serdi eeskava koostamine Valga osakon- nale kunagi muret, liigete seas on pari- mad Valga muusikajõud, eriti lauljaid, kes vähemagi koosviibimiseõhtu muudavad kunstiliselt kõrgeväärtuslikuks. Oma or- kester hoolitseb muusika eest. Näiteharu kavatseb hakata esinema koguni järjekind- lalt „Säde“ teatris näidenditega. On ol- nud juba läbiraäkimised „Säde“ juhata- sega ja on loota, et osakond saab ta- suta kasutada näitemängude ettekandmi- sesks „Säde“ saalis ühes valgustuse ja küttega, kuna sissetulek läheks osakon- nale. Nii oleks lahendatud õnnelikult Valga teatri kriisi.

Spordi alal on osakond kujunenud mit- te ainult Valga, vaid ka terve Valga maakonna spordi esitajaks, s. t. terve

(kirj. abi), E. Kukk (laekah.), J. Uibo- puu (laekah. abi) ja Joh. Suik (varah.). Kuid nimetatud ns-ed üksi ei moodusta veel tervet juhtivat kogu — tegevusha- rude eesotsas on veel väga agaraid noor- soolasi, kes osutuvad vilunud organisaa- toriteks.

Käesoleval sügisel asutati osakonnale kohapealsetest mõjuvamatest vanemapõl- ve tegelastest nõukogu, millest suure hu- viga osa võtab ka Valga linnapea.

Viibisin osakonnas külalisena ühe päe- va ja olin Valga noorte tegevusest tõsi- selt valmistatud. See on suur kultuu- riline töö, mida noored seal sooritavad. Seda suurem on selle töö tähtsus, et Val- ga asub piiri ääres, kus omakultuuri sü- vendamine ja rahvustunde säilitamine eriti tähtis. Ootame Valgast üllatusi. Ed. R.

Noored põllumajanduslikul tööl.

Iisaku noortepäev.

Iisaku ja Tudu põllum. seltside noorte maatulundusklubid ja ÜENÜ Varesmetsa osakond korraldasid 30. aug. s. a. omapärase noortepäeva.

Kuna seni enamik maanoori oma energiale sageli asjatult otsind õiget väljendust, näi-

vakunsti alal publiku tormiliste kiiduavalduste saatel.

Üldiselt võib päeva pidada väga õnnestunuks nii sisukuse, mitmekesiduse kui ka hää osavõtu poolest. Iisaku ümbruskonna noored pidasid sõna tõsisest mõttes oma töövõistlust ning vijsid siit parjamaid muljeid ja tööindu oma kodudesse. S.

ÜENÜ Varesmetsa noorte käsitööde nurk.

tsid Iisaku mees- ja naisnoored oskust ja algatust kultuurilise küla korraldamiseks.

Kava oli sisurikas. Päeva avas Iisaku P. S. esimees O. Kasik, järgnes hümn ja tervituste rida.

Järgnesid mitmesugused noortevahelised võistlused. Uudisena oli kõnevõistlus aine üle: Noorte ülesandeid maakultuuri tõstmiseks ning Noorte organiseerimise vajadus. Võistlejaid oli kuus. Esimese auhinna said Helmut Peep Porskovo, Paul Amer Mõisaküla klubist ja Karl Karp ÜENÜ Varesmetsa osakonnast. Teistele anti teine auhind. Kõned olid väga sisurikkad ja huvitavad aute mõtete poolest maanoorte isetegevuse alalt.

Järgnesid künni- ja juurviljaharvendusvõistlused, käsipall ja kõievedu. Paremaks künnejaks tunnistati Valter Karp ÜENÜ Varesmetsa osakonnast, parimaks juurvilja harvendajaks Ats Pärnik Kesavälja klubist.

Elevust sünnitasid kõievedu ja käsipall. Suure konkurentsi juures võitis kõieveo Porskovo klubi ja käsipallis Iisaku koonduslased Tudolinna — Kesavälja meeskonna.

Kujukaimalt kujundas noorte töö tulemusi näitus, mille üle Iisaku k. noored tõesti uhkustada võivad: Väljapanekuid oli uurimistööde, väetuskatsete, sordiviljade, aianduse, umbrohtude kollektsoonide, taimekahjurite heintaimede, mees- ja naiskäsitööde alal. Paljuid krooniti esimese auhinnaga.

Lõppakkordiks oli segaeeskavaga peoõhtu, kus noored oma võimeid demonstreerisid la-

Rõuge noortepäev.

19. ja 20. sept. Rõuge alevikus peetud ÜENÜ Lõuna-Võrumaa ringkonna osakondade poolt korraldatud põllumajanduslik, käsitöö ja külakultuuri näitus õnnestus, olgugi, et vihmane ilm inimeste osavõtu miinimumini alandas.

Näituse auesimeheks ja patrooniks oli Võru maavanem hra August Kohver, kes oma avasõnas rõõmuga märkis noorsoo intensiivset tööd Eesti sisemise elu arendami-

Nurgake Rõuge näituse noorsoolikumise ja ajakirjanduse osakonnast.

RÕUGE NAITUSE PEATOIMKOND:
I. rida (vasakult paremale): Aug. Hartmann, laekur; El. Ploom (laps ees) sekretär; pr. E. Gerhardt, naiskäsitöö ja üldosak. juhataja; hra A. Gerhardt, esimees. II rida: R. Urbanik, Er. Michelson, hra Gerhardt, Salme Vissel, Joh. Eomõis, V. Jakobson

sel ning tähendas, et Rõuge näituse kavatsust hellitasid aastaid suured orgid, aga ometi olid noored, kes seda suutsid. Ja näitus on kõigiti oma ülesande kõrgusel — mida hiljem ka auhindajad eriteadlased kinnitasid. Eriti tugevad olid käsitöö, põldtaimede ja kultuuri osakonnad, kui mitte nii väga arvu hulga, siis väärtusega.

Kõnelesid veel maaagr. J. Kraav, vallavanem Tammemägi, nrsl. Eomõis ja kooli juhataja hra Saar, kes tabavalt ütles: Noored on palju paraade Rõuge koolimajas teinud. Sageli vabadussõja päevil puhkasid siin linisõdurid, noorukesed õpilased. Ka täna teevad noored siin paraadi, ent juba töö, oma põllunduse, aianduse, käsitöö ja kultuuri paraadi.

Ka rahavas jäi näitusega rahule, leides küllalt huvitavat ja õpetlikku. Edasirühkivale Rõuge kihelkonna noorsoole osutus see põllumajandusliku õpetusnõu kõrval veel suureks tutvumispäevaks ja tugevate ühismurede ning küsimuste lahendamise ja edaspidise koostöö arendamise tsentrumiks.

Näitust külastas peale tegelaste priipääsuga noorte 500 inimest, kuigi kogu pühapäeval jooksis vihma. Üldsissetulek 220 kr. Noorte isikliku töö ja ettevaatlikkuse tõttu tasakaalustus sissetulek ja väljaminek. E. P.

Saarte noored töös.

Agaramalt kui mujal on Saare noored asunud maatulundusklubilisele tegevusele. Praegu töötab Saaremaal üle 30 maanoorte ringi. Maikuuks peeti Kõljala põllutöökooli juures Saare maanoorte kongress, millest osavõtjaid oli üle saja. Kanti ette kuus referaati:

- Kasvatuse ülesanded maanoorteringses,
- Maanoorte liikumise siht,
- M. n. ringide sisemine korraldus,
- M. n. r. tegevuse ühtlustamine,
- Kuidas korraldada tuleviku kodu ja Maanoorte ülesandeid metsanduse alal.

Kutsuti ellu Saare m. n. ringide ühendus. Otsustati end nimetada maanoorte ringideks. Juuni lõpul korraldati õppereis mandrile ja sõideti kuue päeva jooksul autobussiga mahta 785 km. Augusti alul korraldati 60 liikme osavõtul ühine õppereis Ida-Saare eeskujul taludesse, kus osavõtjaid üllatasid ehitusline külg, kord ja puhtus, eeskujulikud juur- ja keeduvilja aiad, karjakoplid ning maade maksimaalse pingutusega kasutamise. Vaadati veel hra Timmermanni rebaskasvatust Koiklas ja muid teeäärseid tähelepanuväärseid.

Praegu on ringidel näituste hooaeg. Karja näitusel esinesid 10 ringi sordiseemne, põldtaime, rohumaad, põllukatsete, aianduse, linnukasvatuse, taluarvupidamise j. t. väljapanekutega. Pihtlas esinesid 13. sept. kolm ringi 30 väljapanekuga. L ü m a n d a s oli samane näitus 27. septembril ja Kaarmas, Pühklas ja Mõntus 4. oktoobril.

Talvel kavatakse rõhku panna koosolekutele ja kursustele õpperingi kujul.

Ka saare koolides on noored olnud tegevuses. Klubi katsetest on 34. algkoolis võtnud osa 650 õpilast viimastest klassidest;

A. M.

Naiskäsitöö Rõuge näitusel.

Linda Kukman †.

12. aug. s. a. saatsid Aruküla noored muldsängi oma väsimatu, tegev hingelisema kaaslase.

Linda Kukman sündis 1. veebr. 1909. a. Peningil. Lõpetanud algkooli Tallinnas, astus Tallinna Tütarl. Kommerts-gümnaasiumi, mille lõpetas 1928. a. Selle järele jäi ta elama vanemate juurde Arukülla, kus tegutses Aruküla Tarv.-Ühisuse raamatupidajana.

Kõige muu kõrval võttis Linda Kukman väga intensiivselt osa ÜENÜ Aruküla osakonna tegevusest. Oli meie aktiivsemaid tegelasi, alati täis optimismi, tööhimu ja vastutulelikkust. Seal juures aga alati ainult õigust ja tõe nõudev. Polnud aega tal püsida paigal või vaadata passiivse kõrvalseisjana tollesse paberirikasse maailma. Kõikjale temast jätkus. Olgu juhatusliikmena juhtivas tegevuses või intensiivsena kaasatõmbajana näite- ja lauluharudes. Lisaks sellele langes temale kui kohapäälsele innukale töö- ja teoimeesele, kes ju vanemalt pärinud suure seltskondliku teohuvi, muid alasid ja juhuslikke kohustusi. Ka siis, kui haigus

sundis ta voodisse, pidas ta veel võimalikult tihedat kontakti osakonna tegevusega.

Reas seismas noori. Aeg neid tapab, aeg neid sünnitab. Palju noori, ent vähe noori hingi, kes karjuks vananevale ilmale uusimaid sõnu. Varisend hauda neist üks, jääb asendamatuks tema koht, kaaslasele hinge lein ja valu. Ent ka töotus kadunule — mitte loiduda töös, mitte lasta variseda, mis ehitatud üles seni, vaid jatkata tööd veel innukamalt. M. P.

Noorsoo töömait.

Soome noorsoojuhtide sügiskoosviibimine (nõupidamine) korraldati 30.—31. augustil Tuusula r. ülikoolis. Arutati Mikkelid pidustuste tagajärgi ja kaaluti uusi töövõimalusi.

Kavatsetakse korraldada noorsoonädalaid ka õppivale noorsoole ning suuremal määral kasutada ajakirjandust noorsootöö huvides.

Rõhutatud õpperingide ja kehalise kasvatuse tähtsust, eriti aga võimlemise, laulumängude ja rahvatantsude suurema viljelemise vajadust.

Kurdeti, et loteriide puhtast kasutamisest 85 protsenti linnadele ja vaid 15 prots. maale määrab, kuna linnade kultuuriorganisatsioonid summade hankimises energilisemad.

Muu seas on kaitselilt ja lottad oma otsekoheste ülesannete (kaitsekasvatuse) kõrval haarand ka teiste orgide kultuurilise tegevuse alu ja ka tegevuse (maju). Et teiste kultuuriorgide tegevus mitte kitsaks ei jääks — nõutakse suuremat kongressi nimetatud tööalade ja ülesannete jagamiseks.

Soome noorsooühingul

on kolme sügishooaja alul esineda kindlate töökavade, harilikkudest ja enamtuntud kavatsusist ja töösuhetest paistavad sel sü-

gisel välja:

Suurema isamaa ja kodukoha armastuse ning koduümbruse jälgimise ja uurimise esile tõstmine;

Tuntavalt suurem tähelepanu kehalise kasvatuse aladele;

Tähelepanu kihi- ja klassivahelisele koostööle;

Kodukäsitöö viljelemine ja kokkuhoiu küsimuste esiletõstmine;

Küla ja valla elu juhtimisest otse ja kaudselt osavõtmine;

Suurt tähelepanu antakse ka õpperingidele ja laulukooridele.

Rootsi valitsus on rootsi rahvakunsti ja omakultuuri viljelevale noorsooliidule (Svenska Yngdomsringen för Bygdekultur) k. a. annud 10.000-kroonilise toetuse. Liidus oli l. a. üle 100 vastava organisatsiooni, umbes 4500 liikmega ning keskkomiteed igas läänis ja eriosakonnad rahvalaulu, rahvamuusika, rahvatantsu, rahvariede, kodukäsitöö viljelemiseks ning on ljt k. a. korraldanud terve rea õnnestunud noorsoopäevi, kongresse, kursusi, näitusi, ekskursioone ja esinemisi.

ÜENÜ ELUST.

21. septembril avas ÜENÜ Keskjuhatus Tallinnas võimlemise instituudi võimlemisalade viljelemiseks. Huvi asutuse vastu oli Tallinnas väga suur eriti noorsooringides, nii et kõiki sisseastujaid vastu võtta ei suudetud. Praegu töötavad Ernst Idla ja pr. M. Alevi juhatusel 7. rühma algajatele, edasijõudnutele, mustervõimlejatele ja sihtvõimlejatele.

Noorsoo- ja koolitöö ning õpetajaskonna vahelise tihedama kontakti saavutamiseks esitas ÜENÜ Keskjuhatus Hasominile ja õpet. liitudele pikema märgukirja mitmete ettepanekutega. Pöörame selle juure hiljem tagasi.

Meie külalavadele eriti noortele kohaste näidendite soetamiseks soome keelest on Keskjuhatus astunud samme, olles kirjavahetuses Soome noorsooliiduga. Pikkendavad asja algatuse maianduslik külg, autoritasu ine.

Soomes kohase näitekirjanduse pöuda pole. Käesoleval aastal noorsooühingute lavadele enammängitud näidenditest võiks nimetada Pakkala, Kivi, Canthi ja Linnankoski teoste kõrval: Arturi Leinonen: Ojkeata maanhenkeä, Hagar Sarasto: Päivärannan onneliset, Lauri Haarla: Kuoleman hinnala, Heikki Soisalo: Nuori Kyntäjä, Paavo Andersson: Perheiltamijn ja teised. Palju on mängitud ka näidendeid: Se suomalaisen sjsu, Kurkistaanpas, Harjoitelutalossa.

Norra noorsooliidul on kavatsus t. a. suuremate põhja noorsoopäevade korraldamiseks Oslos. ÜENÜ-it küsiti seisukohta sobiva aja suhtes.

Soome rahvaülikoolidesse astumise soovivaldusi on tulnud 11 noorsoolaselt Sompa, Suislepa, Aruküla, Aaspere ja Tallinna osakondadest. Majanduslikul põhjusil langevad mõned soovijad välja, kuid soomlaste vastutuleku tõttu leidub ka minejaid. Täpselt selgub soome sõitjate arv selle kuu lõpuks.

Suusaasjanduse elustamiseks eriti noorsoos on ÜENÜ algatusel peetud kaitseliidu, kajseväe, käsitööstuse edend. seltsi, suusaklubi, talispordiüliidu j. t. osavõttel nõupidamisi. Selgitati vastavate kursuste, kirjanduse ja propaganda küsimusi ning odavate suuskade saamise võimalusi isevalmistamise teel. Kaitseliidu instruktori hra Lepa poolt ilmub detsembriks vastav käsiraamat. Asjast huvitatule algavad kümnapäevälised suusavalmistamise kursused Soomes sija sõitnud instruktori juhatusel 26. oktoobril Tallinnas, 10. novembril Paides ja 22. novembril Tartus, kuhu eeskätt võetakse kaitseliidu, kajseväe ja ÜENÜ liikmeid.

Osakondade elust.

Kärust.

Pühapäeval, 20. sept. pidas ÜENÜ Kärü osakond aasta teist korralist üldkoosolekut. Osavõtjaid oli tulnud kaunis vähe, ainult 70

prots. liikmeist. Koosolek kujunes õige töö- ja vaidlusrikkaks. Otsustati ellu kutsuda uuesti raamatu, näite ja käsitöö harud, millised töötasid aasta eest, kuid vahepeal tegevuse olid lõpetanud.

Vahetati mõtteid näitekursuste korralduse üle, milline korraldatakse kas selle aasta lõpul või järgmise ajal.

Arutlusel oli ka kangakudumise kursuste korraldamine, milline otsustati jaatavalt. Et kohapeal puudub perenaiste koondis või organisatsioon, otsustati selle ülesande jätta käsitööharu hooldeks.

Ka tegi üldkoosolek kehakultuurharu toimkonnale ülesandeks järgmiseks aastaks muutseda avaram spordivälgi ja uusi spordi abinõusid.

Üldse oli koosolekul arutjusel 13 päevakorra punkti.

1930 a. esimesel üldkoosolekul võeti vastu otsus, mille põhjal igalt osakonna sissetulekult langeb 10 prots. oma kodu soetamiseks. Nüüd, poolteise aasta pärast on kapital kasvanud 7000 sendini, millest lõviõsa langeb käesolevale aastale, sel sejal aastal on sissetulekuid üle 40.000 sendi.

Valgast.

Osakonnas toimus hiljuti ülelinnaline korjandus korjanduslehtedega, mis sissetulekuna andis üle 400 krooni.

Korjanduse puhuks trükiti eri tutvustamisleht pealkirjaga: „Meie sihid ja püüded.“. Lehel on loeteldud äsjaasutatud kultuurnõukogu liikmed ning antud väike ülevaade ÜENÜ-st, Valga osakonnast ning tema üksikuist tegevusharudest. Teotsevad omakultuuri, spordi, muusika, laulu, karikuse, näite, kirjanduse, esperanto ja maleharud ning naisring ja foting. Raamatukogu's hoolikalt valitud 200 raamatut ja lugemislaua peal kõik tähtsamad eesti ajalehed ja ajakirjad. Liikmeid 250 ümber.

Kultuurnõukogus on praegu 15 liiget, nende hulgas linnapea J. Soo, Soome konsul A. Kokkult, pangadirektor K. Vassil, koolinõunik A. Kõiv, naiskodukajitse esinaine pr. O. Bulevkin, naisgümn. juhataja pr. M. Pärna, tolli- ja aktsiisjülem A. Kriivel, spordijuristid leitnandid J. Koort, K. Talpak, pataljoniülem O. Plaks, dr. A. Tammark, „Säde“ esimees dr. J. Müllerson ja teised.

Riisiperest.

Ilmad vihmasjed, kased kolletavad, pori ja muda maailm täis — sügise on „väljamaalt“ tagasi sõitnud. Kuid ÜENÜ noortel pole aega teda vastu võtta; tähendab pole aega mõlgutada kurbu sügismõtteid — „lehtede langesmisest“. Meil, noorsoolasil ei lange sügisega ju midagi, vaid kõik tõuseb. Tõuseb tung töötamiseks osakonna järjekindlale tegevusele. Meil on alanud kui kevade. Oleme täis värs-

kust, energiat ja lootusi paremusel.

Avasime Riisipere osak. talvise hooaja laupäeval 19. sept. s. a.

Naisliikmed korraldasid sarnase „suursündmuse“ puhul teedõhtu. Juba varakult oli vanas viinavabrikus (osak. kodu) töid ja askeldusi laialt. Kõõgis valmistati võileibu, ühes toas kaeti ja kaunistati lauda — teises seinu. Kõik käis suure kiirusega, et mitte hiljaks jääda. Ilmusid siis noorsoolased külalistega osakonna „mängutuppa“ — mis sarnaseil juhusel ikka kaunistatud omapäraste kaunite eesti vaipadega.

Avas selle esimese õhtu Riisipere osakonna „kuldsoo“ nrs. Joh. Suurmats. Kõneles meile palju ilusaid ja sooje sõnu. Tundsime kohe, et sellel hooajal ajles hakkame tegutsema.

Lauldi isamaalisi laule, istuti koos tee- lauas — tantsiti, mängiti. Aeg läks kiirelt, — sest kõigil oli lõbus ja hää olla. Kella osutis näitas juba hommikust aega kui nooruslikus meeleolus laiali mindi — selles teadmises, et kaks korda nädalas — igal neljapäeval ja laupäeval näeme üksteist jälle.

Soovime kõigile ÜENÜ osak. talvise hooaja algul püsivat töötahet, raugemata jõudu ja õnnelikku edu. Noorsoolased Riisiperest.

ÜENÜ Hõimla

noorte oma kodu pidulik avamine toimus 10. novembril Lajal tänaval nr. 31.

Kaheksast eriruumist koosneva kodu olid Hõimla noored ise korda seadnud ja sügis-meeleolu kohaselt ehtinud.

Avamisele oli ruumitajalt ilmunud noori ja ÜENÜ kultuurinõukogu vanemtegelasi. Tervitati kultuurinõukogu, keskjuhatus, Tallinna ja Valga osakondade ning maatulundusklubide esindajate poolt.

Avarad ruumid võimaldavad osakonnale hoogsama ja igakülgsema tegevuse arendamise.

Liguste osak. spordielust.

ÜENÜ Liguste osakond algas käesolevat aasta sportlikku tegevust 1 mailil 5 km, murdmaa jooksupäeva, mille võitis J. Männik ajaga 20,18,2. Mai lõpul olid esimesed võistlused kergejõustikus, ning hiljem peeti neid veel neli. Viimasteks olid osakonna korraldusel ringkonna võistlused, mis puhul ühtilasi avati uus oma spordivälj. Avamist toimetas ÜENÜ nõukogu esimees hra O. Köster.

Osakonna juhiks on noor kohaliku algkoolijuhataja H. Tepper, kes 1. kevadel Jõepetas Rakvere seminari. H. Tepper ühes Ehrlichiga on ühtilasi kohapealsed energilised spordijuhid ja õhutajad. Nagu allpool loetletud tagajärgedest nähtub, on nrs. H. Tepper ise tubli ja mitmekülgne sportlane.

Liguste osak. tänavused paremad saavutised: 100 m. — Tepper 12,2, Katelberg 12,3; 1000 m. — Ehrlich 2,53,4, Männik 2,58; 1500 m. — Ehrlich 4,34,0, Maurer 4,41,6.

Kuul — Tepper 11,08, Reineberg 10,72; Ketas — Tepper 30,79, Katelberg 30,70; oda Tepper 48,15, Reineberg 41,36.

Kaugus — Tepper 578, Katelberg 575; Kolmik — Tepper 12,45, Reineberg 11,89; kõrgus — Tepper 150, Maurer 145; teivas — Maurer 3,00, Tepper 285.

H. Tepper, ÜENÜ Liguste osak. juhte ja paremaid sportlasi.

Uusi raamatuid.

Selles osas toimetus püüab anda paarirealise, kiire ja usaldava ülevaate äsjajlunud kirjandustöötest ja toimetusele arvamistamiseks antud teoseist, tehes seda peamiselt maanoorte raamatuloogude ja lugemislauade nõuete seisukohast.

OLIVER GOLDSMITH: WAKEFIELDI KIRIKUOPETAJA. 270 lhk. 3 kr. EKS kirjastus.

Paiguti romantitsev, kohati moraaltitsev, kuid põhitoonilt jõuline haarav perekonna romaan 1760. aastast. Teose tegevuse põhjustavad pastori ilusad tütreid oma austajatega näidates meile inglise perekonna ja armuelu, seltskonda ja moraali. Ei puudu ka humoristlik joon. Vana, kuid uutes trükkides ja ikka uutes keeltes ilmuv teos.

OSKAR LUTS: TALVISED TEED. 205 lhk. 3,50 kr. Noor-Eesti kirjastus.

Raamat noortele ja vanadele. Käsitab mälestusi väikese Andrese kooliaastast ja seiklusist kodus, koolis ja kooli teel. Optimistliku ja huumoriküllase käsitlusega saab ta küll sama hinnatuks, kui „Kevade“.

RUD. ALAS: KUHU NÜÜD? Juhatusi algkooli lõpetajaile ja jastevanematele. 104 lhk. 0,75 kr. EKS kirjastus.

Raamatust saab täieliku ülevaate meie täiendus-, kutse-, oskus-, kunsti- ja keskkoolidest, s. o. umbes 250 õppeasutusest, kuhu pääseb algkoolist kohe ehk vastava ettevalmistuse järele. Näidatakse aga ka ju ennem koolist lahkunule edasiõppimise ja endaarendamisvõimalusi. Puudulades mitmekülgset elukutse küsimusi, on töö käsiraamatuna tarvik iga noorsookoondise ligemislauale.

A. M.

FR. PUUSEPP: SOOMEKEELE OPETUS. Häälendamisharjutusi, lugemik, grammatika ja sõnastik. 160 lhk. 1,40 kr. Loo use kirjastus.

Raamat on mõeldud algajale praktilise huvidega iseõppijale hõimu-eelega kodunemiseks. Materjal kergesisuline, huvitav ja hästi korras- tatud, grammatiline osa kokkusurutud. Sobib ka neile, kes korraliku sõnaraamatu kaas- abil hiljem kavatsevad asuda soome kirjan- duse tõsisemale jälgimisele algateses.

Alatasa suureneva eesti-soome vahelise kok- kupuutumise peaksidki noored soome keele õppimise võitma töökaava ning sobiks teos kasutamiseks vastavates soomekeele õpperin- gides. Edasijõudnuid võiks võrdluseks huvit- ada ka: LAURI KETTUNEN: EESTIN KIE- LEN OPPIKIRJA oppikooluja ja semikaareja varten 135 lhk. 20 smk.

HERBERT HALJASPOLD: VÖÖRSÕNADE LEKSIKON. 8 annet, 800 lhk. Kokku 9.50 kr. „Elu“ kirjastus. Seletusi lejavad umbes 24.000 vöör sõna.

JOH. KAIS: ÜLDTARVITAVATE VÖÖRSÕNADE SONASTIK. Tööraamat keskkooli- dele 6 lhk. 0,60 kr. 2. trükk.

G. VILBERG: EESTI LOODUSMALESTUS- MARKE. Eesli looduskaitsese osak. toimetused nr 8 illustreeritud 48 lhk.

Raamatus selgitatakse loodusemälestusmär- kide kaitsemise põhimõtteid ning antakse üksikasjalik loetelu seni akadeemilises loodus- osakonnas 10. a. jooksul registreeritud loodus- kaitset vajavaist puudest, saludest, parkidest, taimedest, taimmaastikkudest, lindudest, lin- dude pesitamiskohtadest, loomadest, kaitse- alametsadest, maastikkudest, rahnudest, all- katest jne. Soovitav käsiraamatuna eriti noor- sooorgidele looduskaitsetöö arendamisel.

HANNO KOMPUS: MOODNE KÖRTER. Illustreeritud 40 suurekaustalist lhk. 2 kr.

Mitmed autorid käsitlevad sin mõneskümnes pisarajätklis väikeelamute enitusmaterjalide, kör- terite sisustuse, stiili, mugavuse, ja kunstimaits- se küsimusi moodsa ja jõukama linnaelaniku huvikohaselt. Ent kuna esile tuuakse ajahin- gest ja tehnikanoodeist tingitud uusi korteri sisustuse põhimõtteid, leiaks maa-nooredki ko- du kaunistamisel siit arutus- ja vaidlusainet.

VAIBAKIRJAD I. Eesti Kodukäsitöö eden- damise keskseltsi väljaanne. 2 kr.

Raamatus mitmelt kunstnikult 32 kavandit, mustreid ja kompositsjoone põranda ja seina vaibastamiseks mitmesugusest materjalist ja mitmesuguse tehnikaga vaipadega.

Meil puudub vaibakultuur. Vanad idamaa- vaibad, lääne-euroopa gobeläänid ja skandi- naavia (soome) karvalõnga vaibad (Rya) on olnud peamiselt puht dekoratiivsesed. Meie esivanemajl polnud mnda suitsutoas ilustada ning kandis eesti vaibakultuur sel'epärast puht praktilist ilmet (saani- ja sängitekid, suurrätid).

Kuna vaipade dekoratiivne kasutamise ko- dulele toob esteetilist elevust, tuleks ainult soovida, et najsnoored nüüd avaramates oma- kodu oludes, seda käsitööala arendaks. Selleks pakub raamat oma abi.

ART. GRÜNBERG: UJUMISE JA UPPUJA PAASTMISE OPETUS. 96 joonisega, 112 lhk. 1,95 kr. Asjatundlik ujumise õpetus. Eriosas veemängud ja treeningud ning uppuja pääst- misalad. Seletusi täjendavad joonised, mis võim- endavad raamatu kasutamist ka iseõppimi- seks. Ujumise ja veespordi tähtsust silmas pi- gaes, tuleb raamatut soovitada.

LEO RINNE: MAAPARANDAMISE ALU- SED. 210 lhk. 2.50 kr. Põmini väljaanne nr 40.

Raamat on mõeldud õpperaamatuna põllut- koolidele ja käsiraamatuna maaparandusest huvitatuile. Käsitlust lejavad igasugu veeli- kumise, maakuivatamise ja maaniisutamise kü- simused. Raamatule järgneb hiljem teise osana: „Sookultuuri alused“.

Selle numbriga saadetakse igale „Eesti Nooruse“ tellijale ja üksiku numbriluge- jale leht allkirjade kogumiseks rahvusvahelisele märgukirjale üldiste sõjavarustuste vähendamiseks.

„Eesti Nooruse“ toimetus palub, Rahu- vusvahelise Rahu ja Vabaduse Edendamise Naisliidu sellekohase, Eesti tegelastele saa- detud ettepaneku põhjal, koguda allkirju juurdelisatud lehele, lehte — kui tarvis — lisalehega edasikirjutamiseks varustades.

Näidaku noored, et nad pole ükskõiksed üldises võitluses parema tuleviku eest ja et nad pole viimased, kes sõja vastu ast-uvad üles. On ju noored ikka olnud ilu- saimate mõtete kandjad.

Lehed palutakse saata täidetult 15. no- vembriks s. a. „Eesti Nooruse“ toimetusse.

Saadetava lehe järgi võib koostada ka uusi lehti, kui osutub, et kohal on mitu soovijat allkirjade kogumiseks.

E. Nooruse lugejale ja kaastöölisile.

Käesolevast numbrist on ruumipuudusel jäänud välja A. Bachmanni ja A. Meili artiklid ning mitmete noorsoolaste ja välissõprade kirjutised. Järgmine nr. ilmub 10. novembriks.

EESTI KIRJANDUS 1931

XXV AASTAKA'IK

TOIMETUS: kirjanik *Friedebert Tuglas* (kirjandus), prof. *Albert Saareste* (keel),
ajaloolane *Hans Kruus* (ajalugu), mag. *Paul Ariste* (rahvaluule).

Tegev ja vastutav toimetaja:
lektor *J. V. Veski*.

Teadusehuvilisele toob „Eesti Kirjandus“ artikleid kirjanduse, keele, rahvaluule, ajaloo, rahvateaduse, ühiskonnateaduse, kultuurküsimuste, filosoofia ja kunsti alalt.

Raamatute lugejale — arvustisi ja ülevaateid ilmunud kirjanduse kohta, nii et aasta jooksul oleksid käsitletud kuukirja veergudel võimalikult kõik ilmunud silmahakkavamad raamatud.

Kaasandena ilmub „Eesti raamatute üldnimestik 1929. aastast alates“, mis osutub eriti tähtsaks, sest ta sisaldab täieliku bibliograafilise ülevaate Eestis ilmunud raamatuist.

Tellimishind: 5 krooni aastas, 2 kr. 50 s. poolaastas, 1 kr. 25 s. veerandaastas. Üksiknumbrid 50 senti.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised, raamatukauplused, Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmehed ning

EESTI KIRJANDUSE SELTSI BÜROO

Lai tänav 35, Tartus
Telefon 6-01.

Hind 20 senti.

ESTOTRÜKK TALLINN S KARJA 8